

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

FƏNN SİLLABUSU

Təsdiq edirəm _____
(kafedra müdiri)

İmza: _____

Tarix: “ _____ ” _____ 2015 -ci il

Kafedra: *Yerquruluşu və kadastr*

Fakültə: *Ekologiya və Torpaqşünaslıq*

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: *Yerquruluşu və torpaq kadastrının tarixi və metodologiyası*

Tədris yükü (saat) cəmi: 32. mühazirə - 15; seminar - 15

Tədris ili: 2015-2016 Semestr: I. Bölmə: əyani (*azərb.*)

Kredit sayı (hər 30 saata 1 kredit):

II. Müəllim haqqında məlumat: Cəfərov Azər Bəhlul oğlu, dosent, aqrar elmlər üzrə fəlsəfə doktoru

Məsləhət günləri və saatları: *I gün saat 12-18*

E-mail ünvanı: *a.jafarov9@gmail.com*

İş telefonu: *0552216071*

III. Tələb olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas:

1. *Q.Ş.Məmmədov və b. Yerquruluşunun elmi əsasları. Bakı, Elm, 2012*

Əlavə:

1. *Q.Ş.Məmmədov və b. Yerquruluşu və torpaqdan istifadənin əsasları. Bakı, Elm, 2012*

2. *Q.Ş.Məmmədov. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq kadastrı: hüquqi, elmi və praktiki məsələləri. Bakı: Elm, 2003, 448 s.*

3. *Q.Ş.Məmmədov və b. Əkinçilik və bitkiçiliyin əsasları. Bakı, Elm, 2009*

IV. Fənnin təsviri və məqsədi: Yerquruluşu və torpaq kadastının tarixi və metodologiyası fənni I semestrədə yerquruluşu, torpaq və şəhər kadastr ixtisası üzrə təhsil alan magistrələrə tədris olunan vacib ixtisas fənlərindən biri, eyni zamanda birincisidir. Bu fənn 4 semestr ərzində həm ana kafedranın tədris proqramında, həm də başqa kafedralar tərəfindən tədris olunan bir sıra

fənnlərlə bilavasitə bağlıdır. Bu fənn vasitəsilə tələbələr 4 semestr ərzində əldə edəcəklərin biliklərin, ixtisasların və vərdişlərin əsaslarını öyrənmiş olurlar. Onlar yerquruluşu, torpaq kadastrı və s. haqqında nəzəri və metodoloji biliklər əldə edirlər.

Kursun qısa təsviri: Yerquruluşu və torpaq kadastrının tarixi və metodologiyası fənni 30 auditoriya – 15 mühazirə və 15 seminar saatlarından ibarətdir. Burada çöl və laboratoriya məşğələləri nəzərdə tutulmamışdır. Kurs ilk növbədə tələbələrdə ilkin və fundamental nəzəri biliklərin əldə edilməsinə istiqamətlənmiş və “ixtiasa giriş” funksiyasına malikdir. Burada bəzi mövzuların 2, bəzilərinin isə 4 saat ərzində keçilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Kursun məqsədi: Yerquruluşu və ona yaxın predmetlər haqqında tələbələrə fundamental biliklər vermək, onları gələcək fənnlərə və ixtisas kurslarına hazırlamaqdır.

V. Fənnin təqvim planı:

Həftələr	Mövzunun adı və qısa icmalı	Mühazirə	Məşğələ	Saat	Tarix
	<p>Mövzu №1. Elm və onun strukturu, metodologiya, ümumelmi metodlar Qısa icmalı: Elm və onun strukturu. Elmin inkişaf tarixi. Metodologiya və metod. Analiz və sintez. Analogiya. Müqayisə. Müşahidə. Eksperiment. İnduksiya. Deduksiya.</p> <p>Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımi səhifələr göstərilməklə): <i>Q.Ş.Məmmədov və b. Yerquruluşu və torpaqdan istifadənin əsasları. Bakı, Elm, 2012. Səh. 5.</i></p>	+	+	4	
	<p>Mövzu № 2. Torpaq kadastrının tarixi Qısa icmalı: Qədim Misir və Mesopatamiya da torpaq kadastrı- misirdə torpaqların kateqoriyalaşdırılması; Mesopotamiyada Hammurapi qanunları. Qədim Roma- kadastr sözünün mənası, Serviy Tuli, Yuli Sezar, Oktavian Avqustun kadastr tədbirləri; Bizans- eramızın VIII əsrində “Torpaq qanunu”, “Geoponika”; Sasanilər dövləti - I Qubadın və I Xosrov Anuşiravanın torpaq kadastr tədbirləri; Qərbi Avropada- Frank kralı Böyük Karlın (742-814) torpaq siyahıyaalınması, İstilaçı Vilhelmin (1066-1087) “Məşhər Kitabını”, II Valdemarenin (1231), II Fridrixin (1194-1256) və I Eduardın (1239-1307) torpaq siyahıyaalınması; Rus torpaq kadastrı - “Yazı Kitablari”, 1718-ci</p>	+	+	4	

<p>ildə rus çarı I Pyotr göstərişi, 1837-ci il fərmanı; Dokuçayev- Sibirtsev mərhələsi - V.V.Dokuçayevin Nijneqorod (1882-1886) və Poltava (1888-1894) ekspedisiyaları; Dokuçayev torpaqların qiymətləndirilməsi haqqında; Torpaqların müqayisəli qiymətləndirilməsində N.M.Sibirtsevın xüsusi rolu; Sovet dövründə SSRİ-də və Azərbaycanda torpaq kadastrının inkişafı – ilk illər torpaqların qiymətləndirilməsinə münasibət, 1955-ci ildə, keçmiş Sov. İKP Mk-nın və Nazirlər kabinetinin 9 mart tarixli “kənd təsərrüfatında planlaşdırma təcrübəsinin dəyişdirilməsi” haqqında qərarı; S.S.Sobolyevin gördüyü işlər; Torpaqların keyfiyyətə qiymətləndirilməsinin respublikamızda tarixi mərhələləri (dövləri): I mərhələ – 1965-ci ilə qədərki dövr, II mərhələ – 1966-1969-cı illər, III mərhələ – 1969-cu və ondan sonrakı illər (müstəqilliyə qədər), IV mərhələ - Azərbaycanın müstəqillik illər. Bonitirovka tədqiqatları (70-80-ci illərdə): I.Otlaq torpaqlarının bonitirovkası, II.Cayaltı və çayayarı torpaqların bonitirovkası, III. Üzümaltı torpaqların bonitirovkası, IV. Pambıq və taxılaltı suvarılan torpaqların bonitirovkası , V. Meşə torpaqlarının bonitirovkası.</p> <p><u>Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımi səhifələr göstərilməklə):</u> <i>Q.Ş.Məmmədov və b. Yerquruluşu və torpaqdan istifadənin əsasları. Bakı, Elm, 2012. Səh. 11-15</i></p>				
<p><u>Mövzu № 3. Yerquruluşunun tarixi</u> (2 saat).</p> <p><u>Qısa icmal:</u> 1779-cu ildə Moskvada yerölçmə məktəbinin açılması. 1835-ci ildə Konstantinovski Mərzçəkmə İnstitutu təşkil edilməsi. 1917-ci ildən Moskva Mərzçəkmə İnstitutu, 1945-ci ildən isə Moskva Yerquruluşu Mühəndisləri institutu adlandırılması oronej Kənd Təsərrüfatı İnstitutu. Zapletin Vladimir Yakovleviç. Ramiz Quliyev və Mübariz İsmayılov. Məmmədağlı Cəfərov. Urfan Ağayev.</p> <p><u>Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər</u></p>	+	+	2	

	<u>və lazımi səhifələr göstərilməklə):</u> <i>Q.Ş.Məmmədov və b. Yerquruluşu və torpaqdan istifadənin əsasları. Bakı, Elm, 2012. Səh. 20-23</i>				
	<u>Mövzu № 4. Torpaq kadastr işlərinin metodologiyası və metodları</u> <u>Qısa icmalı:</u> Torpaq kadastrı və onun növləri. Torpaq kadastrının aparılmasının metodoloji əsasları. Torpaq istifadəçiliyinin (sahələri üzərində hüquqların) dövlət qeydiyyatı. Torpaqların kəmiyyət və keyfiyyətə uçuğu. Torpaqların bonitirovkası. Çöl-laboratoriya tədqiqatları mərhələsi. Yekunlaşdırıcı mərhələ. Torpağın xassə və əlamətlərinə görə təshih əmsallarının müəyyən edilməsi. Açıq və yekun bonitet şkalalarının tərtib edilməsi. Torpaqların iqtisadi qiymətləndirilməsi. Məsarif ödənişi. Differensial gəlir. <u>Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımi səhifələr göstərilməklə):</u> <i>Q.Ş.Məmmədov və b. Yerquruluşu və torpaqdan istifadənin əsasları. Bakı, Elm, 2012. Səh. 26-30</i>	+	+	4	
	<u>Mövzu № 5. Yerquruluşu işlərinin metodologiyası və metodları</u> <u>Qısa icmalı:</u> Yerquruluşunun obyekt və ümumi metodları. Yerquruluşu işlərinin təyinatı. Torpaq tədqiqatlarının yerquruluşu işlərində əhəmiyyəti və məzmunu. Yerquruluşunda torpağın təbii xassələrinin və təbii şəraitin nəzərə alınması. Torpaqların aqroistehsalat qruplaşdırılması. Torpaqların eroziya kartoqramları. Şorakət və şorakətvari torpaqların kartoqramları. Daşılı torpaqların kartoqramları. <u>Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımi səhifələr göstərilməklə):</u> <i>Q.Ş.Məmmədov və b. Yerquruluşu və torpaqdan istifadənin əsasları. Bakı, Elm, 2012. Səh. 30-32</i>	+	+	2	

VI. **İmtahanın keçirilməsi forması -vazılı, şifahi, dialoq və ya test.**

VII. **Semestr ərzində qiymətləndirmə və bal bölgüsü:**

Balların maksimum miqdarı – 100 bal.

A) ***Semestr ərzində toplanan maksimum bal – 50 bal.***

Dərsə davamiyyətə görə	10 bal
Tələbələrin sərbəst işinə (referat, prezentasiya, tədqiqat işi və s.) görə Qeyd: Plagiat halları qəti qadağandır! Sərbəst işlə əlaqədar bütün tapşırıqların qısa təsviri, təqdim olunma şərtləri, vaxtı və qiymətləndirmə üsulu dəqiq göstərilir.	10 bal
Seminar (məşğələ) və ya laboratoriya dərslərinin nəticələrinə görə (eyni fəndən həm seminar (məşğələ), həm də laboratoriya dərsləri nəzərdə tutulduğu halda onların hər birinə 10 bal ayrılır). Əgər fənnin tədrisi yalnız mühazirə, seminar (məşğələ) şəklində nəzərdə tutularsa bu zaman davamiyyətə və sərbəst işə ayrılmış ballar istisna olmaqla qalan 30 bal tədrisin bu növ göstəricilərinə görə hesablanır.	20 bal
Kurs işinin hazırlanmasına və müdafiəsinə görə (fənn üzrə kurs işi (layihəsi) nəzərdə tutulmayıbsa, ona ayrılan 10 bal seminar (məşğələ) və ya laboratoriya dərslərinə əlavə olunur).	10 bal

B) Semestr imtahanı nəticəsinə görə - maksimum 50 bal

Hər biletdə – 5 sual, hər suala – 10 bal verilir

Qeyd: Tələbənin imtahandan topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır.

C) Semestr nəticəsinə görə qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədər toplanan ballar əsasında):

91 – 100 bal	əla	A
81 – 90 bal	çox yaxşı	B
71 – 80 bal	yaxşı	C
61 – 70 bal	kafi	D
51 – 60 bal	qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	qeyri-kafi	F

Müəllim: _____

(soyadı, adı, atasının adı)

İmza: _____

Tarix: _____